EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.5.2020
COM(2020) 513 final

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Cyperns nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Cyperns stabilitetsprogram 2020

Rekommendation till

RÅDETS REKOMMENDATION

om Cyperns nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Cyperns stabilitetsprogram 2020

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION,

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken[1], särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigering av makroekonomiska obalanser[2], särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

(1) Den 17 december 2019 antog kommissionen den årliga strategin för hållbar tillväxt, som inledde 2020 års europeiska planeringstermin för samordning av den ekonomiska politiken. I den togs vederbörlig hänsyn till den europeiska pelaren för sociala rättigheter som proklamerades av Europaparlamentet, rådet och kommissionen den 17 november 2017. Den 17 december 2019 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, även rapporten om förvarningsmekanismen, enligt vilken Cypern var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet.

(2) Landsrapporten 2020 för Cypern[3] offentliggjordes den 26 februari 2020. Den innehöll en bedömning av hur väl Cypern hade lyckats med de landsspecifika

[1] EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 512 final.

rekommendationer som rådet antog den 9 juli 2019[4], med uppföljningen av tidigare års rekommendationer och med sina nationella Europa 2020-mål. Den innehöll också en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011, vars resultat också offentliggjordes den 26 februari 2020. Av analysen drog kommissionen slutsatsen att Cypern har alltför stora makroekonomiska obalanser. Framför allt är det en mycket hög andel nödlidande lån som tynger finanssektorn, och den höga privata och offentliga skuldsättningen och utlandsskulden hämmar ekonomin, i ett läge med måttlig potentiell tillväxt.

(3) Den 11 mars 2020 klassificerade Världshälsoorganisationen officiellt covid-19-utbrottet som en global pandemi. Pandemin är en allvarlig folkhälsokris för invånare, samhällen och ekonomier. Den leder till hårt ansatta hälso- och sjukvårdssystem, störningar i de globala leveranskedjorna, volatilitet på finansmarknaderna, kraftigt minskad konsumentefterfrågan och negativa effekter för olika sektorer. Den hotar människors arbeten och deras inkomster liksom företagens verksamheter. Pandemin har lett till en kraftig ekonomisk chock som redan har fått allvarliga återverkningar inom EU. Den 13 mars 2020 antog kommissionen ett meddelande[5] om en samordnad ekonomisk reaktion på krisen, omfattande alla aktörer på nationell nivå och unionsnivå.

(4) Många medlemsstater har utlyst undantagstillstånd eller vidtagit krisåtgärder. Alla krisåtgärder ska vara strikt proportionella, nödvändiga, tidsbegränsade och förenliga med europeiska och internationella normer. De bör vara föremål för demokratisk tillsyn och oberoende rättslig prövning.

(5) Den 20 mars 2020 antog kommissionen ett meddelande om aktivering av den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten[6]. Klausulen, som fastställs i artiklarna 5.1, 6.3, 9.1 och 10.3 i förordning (EG) nr 1466/97 och artiklarna 3.5 och 5.2 i förordning (EG) nr 1467/97, underlättar samordningen av budgetpolitiken under en allvarlig konjunkturnedgång. I meddelandet framför kommissionen till rådet att man bedömer att det rådande läget med en allvarlig konjunkturnedgång till följd av covid-19-pandemin innebär att villkoren för att aktivera undantagsklausulen är uppfyllda. Den 23 mars 2020 godkände medlemsstaternas finansministrar kommissionens bedömning. Aktiveringen av den allmänna undantagsklausulen medger en tillfällig avvikelse från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet, förutsatt att detta inte äventyrar hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt. När det gäller den korrigerande delen kan rådet, på rekommendation av kommissionen, även besluta att anta en reviderad finanspolitisk strategi. Den allmänna undantagsklausulen innebär inte att stabilitets- och tillväxtpaktens förfaranden avbryts. Den gör det möjligt för medlemsstaterna att avvika från de budgetkrav som normalt gäller, samtidigt som kommissionen och rådet kan vidta nödvändiga politiska samordningsåtgärder inom ramen för pakten.

(6) Det krävs fortsatta åtgärder för att begränsa och bekämpa smittspridningen, stärka de nationella hälso- och sjukvårdssystemens resiliens och mildra de socioekonomiska konsekvenserna genom stödåtgärder till företag och hushåll samt för att säkerställa adekvata arbetsmiljöförhållanden så att den ekonomiska verksamheten kan återupptas. Unionen bör använda alla tillgängliga verktyg för att stödja medlemsstaternas insatser inom dessa områden. Samtidigt bör medlemsstaterna och unionen samarbeta för att

[4] EUT C 301, 5.9.2019, s. 117.
[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

utforma de åtgärder som krävs för både en återgång till samhällen och ekonomier som fungerar normalt och till en hållbar tillväxt, där bland annat den gröna och digitala omställningen integreras och man drar nytta av lärdomarna från krisen.

(7) Covid-19-krisen har visat på den inre marknadens flexibilitet när det gäller att anpassa sig till extraordinära situationer. För att säkerställa en snabb och smidig övergång till återhämtningsfasen och en snabb och smidig återgång till fri rörlighet för varor, tjänster och arbetstagare måste dock de extraordinära åtgärder som hindrar den inre marknaden från att fungera normalt upphöra så snart de inte längre behövs. Den nuvarande krisen har visat på behovet av beredskapsplaner inom hälso- och sjukvårdssektorn, däribland särskilt förbättrade inköpsstrategier, diversifierade leveranskedjor och strategiska reserver av grundläggande varor. Det är centrala faktorer för arbetet med att ta fram mer omfattande krisberedskapsplaner.

(8) Unionens lagstiftare har redan ändrat de relevanta regelverken[7] för att ge medlemsstaterna möjlighet att mobilisera alla outnyttjade resurser från de europeiska struktur- och investeringsfonderna så att de kan hantera de extraordinära konsekvenserna av covid-19-pandemin. De ändringarna kommer att öka flexibiliteten och förenkla och effektivisera förfarandena. För att minska pressen på kassaflödena kan medlemsstaterna också använda en medfinansieringsgrad på 100 % från unionsbudgeten under räkenskapsåret 2020–2021. Cypern uppmanas att fullt ut utnyttja dessa möjligheter för att hjälpa de hårdast drabbade invånarna och sektorerna.

(9) Pandemins socioekonomiska konsekvenser kommer troligen att vara ojämnt fördelade över landet på grund av olika specialiseringsmönster, särskilt i områden som i hög grad förlitar sig på turism och mer allmänt på personlig direktkontakt med konsumenter. Detta innebär en risk för ökande territoriella skillnader inom Cypern. I kombination med risken för en tillfällig upplösning av konvergensprocessen mellan medlemsstaterna krävs i den nuvarande situationen riktade politiska insatser.

(10) Den 7 maj 2020 lade Cypern fram sitt nationella reformprogram för 2020 och sitt stabilitetsprogram för samma år. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes kopplingar ska kunna beaktas.

(11) Cypern omfattas för närvarande av stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del och av skuldkriteriet.

(12) I sitt stabilitetsprogram för 2020 planerar regeringen en försämring av saldot i de offentliga finanserna från ett överskott på 1,7 % av BNP 2019 till ett underskott på 4,3 % av BNP 2020. Underskottet väntas uppgå till 0,4 % av BNP 2021. Den offentliga skuldkvoten minskade till cirka 95,5 % av BNP under 2019 men förväntas enligt stabilitetsprogrammet 2020 öka till 116,8 % under 2020. De makroekonomiska och offentligfinansiella utsikterna påverkas av den höga graden av osäkerhet till följd av covid-19-pandemin. Dessutom finns det landsspecifika underliggande risker för budgetprognoserna, närmare bestämt de offentliga sjukhusens explicita

[7] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/460 av den 30 mars 2020 om ändring av förordningarna (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013 och (EU) nr 508/2014 vad gäller särskilda åtgärder för att mobilisera investeringar i medlemsstaternas hälso- och sjukvårdssystem samt i andra sektorer av deras ekonomier som reaktion på covid-19-utbrottet (Investeringsinitiativ mot effekter av coronavirus) (EUT L 99, 31.3.2020, s. 5), och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/558 av den 23 april 2020 om ändring av förordningarna (EU) nr 1301/2013 och (EU) nr 1303/2013 vad gäller särskilda åtgärder för att tillhandahålla extraordinär flexibilitet vid användningen av de europeiska struktur- och investeringsfonderna för att hantera covid-19-utbrottet (EUT L 130, 24.4.2020, s. 1).

ansvarsförbindelser och potentiella finansieringsbehov under de första åren som det nationella sjukförsäkringssystemet genomförs.

(13) Som en reaktion på covid-19-pandemin, och som del av en samordnad EU-strategi, har Cypern antagit budgetåtgärder för att öka kapaciteten i hälso- och sjukvårdssystemet, begränsa smittspridningen och hjälpa de hårdast drabbade invånarna och branscherna. Enligt 2020 års stabilitetsprogram uppgår dessa budgetåtgärder till 4,4 % av BNP. Åtgärderna omfattar en förstärkning av hälso- och sjukvården med en extra budget på upp till 0,5 % av BNP, lönesubventioner för att kunna ha kvar anställda även om verksamheten tillfälligt upphör (2,7 % av BNP) och inkomststöd till småföretag och egenföretagare (0,3 % av BNP). Cypern har dessutom aviserat åtgärder som, även om de inte har någon direkt inverkan på budgeten, kommer att bidra till att stödja likviditeten i företag, exempelvis anstånd med momsinbetalningar under en period av två månader. Sammantaget ligger de åtgärder som Cypern har vidtagit i linje med de riktlinjer som anges i kommissionens meddelande om en samordnad ekonomisk reaktion på covid-19-utbrottet. Ett fullständigt genomförande av dessa åtgärder, följt av en omläggning av finanspolitikens inriktning mot en välgenomtänkt offentligfinansiell ställning på medellång sikt när det ekonomiska läget medger detta, kommer att bidra till att bevara hållbarheten i de offentliga finanserna på medellång sikt.

(14) Utifrån kommissionens vårprognos 2020 vid oförändrad politik beräknas Cyperns saldo i de offentliga finanserna uppgå till -7 % av BNP under 2020 och -1,8 % 2021. Den offentliga skuldkvoten beräknas uppgå till 115,7 % av BNP 2020 och till 105 % 2021.

(15) Den 20 maj 2020 utfärdade kommissionen en rapport som utarbetats i enlighet med artikel 126.3 i fördraget på grund av Cyperns bristande efterlevnad av skuldkriteriet under 2019 och den planerade överträdelsen av underskottsgränsen på 3 % av BNP under 2020. Sammantaget tyder analysen på att skuldkriteriet såsom det definieras i fördraget och i förordning (EG) nr 1467/1997 är uppfyllt, medan underskottskriteriet inte är uppfyllt.

(16) Vid covid-19-utbrottet vidtog Cypern en rad åtgärder för att mildra de ekonomiska effekterna. Den 15 mars 2020 lade regeringen fram ett ekonomiskt stödprogram för att skydda folkhälsan och trygga företagens och arbetsgivarnas ekonomiska överlevnad. I programmet öronmärks 100 miljoner euro som ekonomiskt stöd till hälso- och sjukvårdssektorn för att bekämpa pandemin, bland annat för rekrytering av ytterligare sjukvårdspersonal och annan personal och för utrustning och infrastruktur. Programmet omfattar också ett antal åtgärder för att stödja företag genom att förbättra likviditeten, till exempel stödsystem för företag och egenföretagare och tillfälligt uppskov med momsinbetalningar för företag**.** Programmet innehåller också ett riktat stöd på 11 miljoner euro som ska hjälpa turistnäringen att återhämta sig.

(17) Covid-19-krisen visar på behovet av riktade investeringar för att förbättra och modernisera den offentliga hälso- och sjukvården, återställa kapaciteten och genomföra sjukvårdsreformen. Det nya hälso- och sjukvårdssystemet ger bättre tillgång till primärvårdstjänster, lämplig vägledning och behandlingar baserade på kliniska protokoll. Det ger också allmän rätt till överkomliga sjukvårdstjänster i samband med covid-19-utbrottet. Cypern har en etablerad beredskapsplan för pandemier och ytterligare avsatta medel för att förebygga och hantera effekterna av infektion och smitta. På medellång sikt behöver Cypern rikta investeringar mot att öka hälso- och sjukvårdens ändamålsenlighet, tillgänglighet och allmänna resiliens.

Ytterligare resurser till hälso- och sjukvårdssystemet ska förhindra en framtida brist på sjukvårdspersonal, viktiga medicinska förnödenheter och infrastruktur. Det är viktigt att genomförande av hälso- och sjukvårdsreformen går smidigt och enligt planen, för att man ska kunna säkerställa allmän tillgång till sjukvård. Digitala hälsolösningar och nya applikationer skulle kunna bidra till ökad användning av e-hälsotjänster och förbättrade distanskonsultationer och varningsmekanismer. Det är också mycket viktigt att förbättra sjukhuskapaciteten och sjukvårdspersonalens arbetsvillkor och säkerställa användningen av personlig skyddsutrustning, testning, mediciner och medicintekniska produkter. Integration med långvarig vård och omsorg, primärvård och närvård är avgörande mot bakgrund av den demografiska utvecklingen, liksom att stödja de mest utsatta, däribland personer med funktionsnedsättning.

(18) Efter en konsekvent positiv utveckling på arbetsmarknaden under senare år kommer Cypern nu på grund av hälsokrisen att ställas inför utmaningar när det gäller sysselsättningen. Det krävs ytterligare insatser för att minimera krisens socioekonomiska effekter. Cypern har redan antagit krisåtgärder, bland annat system för korttidsarbete och en utvidgning av arbetslöshetsersättningen till att även omfatta egenföretagare. Det kommer att vara viktigt att hålla uppe sysselsättningen och se till att de aviserade åtgärderna genomförs, i nära samråd med arbetsmarknadens parter. Det viktigaste kommer att bli att stärka de offentliga arbetsförmedlingarnas tjänster med fast personal, särskilt genom att garantera fortsatt anställning för de vägledare vars tillfälliga kontrakt löper ut under andra hälften av 2020. På så sätt kan man undvika att tjänsterna sätts under ytterligare press och kan ge effektivt stöd till arbetslösa och andra utsatta grupper, såsom unga som varken arbetar eller studerar, långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning. Stöd vid övergången mellan studier och arbete liksom uppsökande verksamhet framförallt för ungdomar, är områden som kräver extra uppmärksamhet eftersom nyutexaminerade kan stöta på svårigheter när det gäller att hitta ett arbete.

(19) På grund av covid-19-utbrottet krävs lämpliga åtgärder för att mildra de sociala effekterna och för att stödja hushållens inkomster och bidra till en snabb återhämtning av ekonomin. Enligt kommissionens prognos förväntas arbetslösheten öka till 8,6 % 2020 och återhämta sig till 7,5 % under 2021. Den externa efterfrågan på tjänster kommer att sjunka avsevärt eftersom turismen förväntas drabbas särskilt hårt av krisen. Lämplig ersättning för inkomstbortfall bör säkerställas för alla berörda arbetstagare och egenföretagare, även för dem som ställs inför karenser för att få tillgång till socialt skydd. De sociala trygghetssystemen måste skydda sysselsatta, egenföretagare och arbetslösa. Det finns utrymme för att stärka det övergripande sociala skyddssystemet för att förebygga en ökning av fattigdom och ojämlikhet, bland annat genom att nå ut till de mest utsatta, däribland barn, personer som står utanför arbetskraften, deklarerade arbetstagare och personer med invandrarbakgrund.

(20) Det är av yttersta vikt att främja flexibla arbetsformer, med delaktighet från arbetsmarknadens parter, särskilt i form av distansarbete. På kort sikt kan detta gynna arbetstagare med oförutsett omsorgsansvar för barn och andra personer i beroendeställning, men på längre sikt kommer det att underlätta återinträdet på arbetsmarknaden för den stora andel kvinnor som står utanför arbetskraften på grund av vårdansvar. Eftersom äldre personer och personer med kroniska sjukdomar löper ökad risk att drabbas av allvarlig sjukdom på grund av viruset, är det mycket viktigt att investera i högkvalitativa tjänster för långvarig vård och omsorg, för att dessa tjänster fortlöpande ska kunna tillhandahållas på ett effektivt sätt på kort och medellång sikt.

(21) En förbättring av utbildningens kvalitet, effekt och relevans för arbetsmarknaden är avgörande under krisen och för att säkerställa en snabb återhämtning av arbetsmarknaden. Att ge människor rätt kompetens är ännu viktigare i en tid då allt fler riskerar att förlora jobbet och måste vara redo att byta jobb. När begränsningarna av rörligheten infördes, framträdde utmaningarna med den låga digitala kompetensen i Cypern. Detta har negativ inverkan på nätbaserade aktiviteter som distansarbete, distansundervisning och användningen av e-hälsotjänster. Det är avgörande för digital utbildning och distansundervisning att ha jämlik tillgång till it-infrastruktur och internet, även för studerande med sämre förutsättningar, och det behövs också välutbildade lärare. För att hantera de övergripande låga utbildningsresultaten och förbättra kompetensen på ett bredare plan är det viktigt att fortsätta med utbildningsreformen, samtidigt som man investerar i lösningar för digitalt lärande, arbetsplatsbaserat lärande och lärlingsutbildning. Man måste också förbättra lärarnas kompetens att använda it-verktyg på ett ändamålsenligt sätt. Det finns utrymme för att åtgärda otillräckliga kunskaper inom grundläggande färdigheter och att öka deltagandet i vuxenutbildning. För att påskynda tillämpningen skulle omskolningsprogram, i den mån det är möjligt, utformas för onlineanvändning för att sedan, när pandemin är under kontroll, även omfatta fysisk närvaro när så är lämpligt.

(22) Så länge krisen varar och även därefter kommer avsevärda resurser att behövas för att stödja företagen. Att säkerställa tillräcklig tillgång till finansiering och likviditet är mycket viktigt, särskilt för små och medelstora företag, för att hålla igång näringslivet och arbetstagarna. Vid utformningen och genomförandet av dessa åtgärder bör banksektorns motståndskraft beaktas. Cypern har infört ett särskilt program för stöd till små företag, som innebär att man subventionerar lönekostnaderna för företag med upp till fem anställda. Dessutom kommer uppskov med inbetalning av de höjda avgifterna till det nationella hälso- och sjukvårdssystemet och skatter (t.ex. moms) att lätta på det omedelbara trycket. Det är viktigt med snabb administrativ samordning, praktiskt stöd och ändamålsenlig kommunikation, i samarbete med stödstrukturer för små och medelstora företag och näringslivsorganisationer, om vilka stöd som är tillgängliga för små och medelstora företag. Att skynda på myndigheternas avtalsenliga betalningar kan också bidra till att förbättra små och medelstora företags kassaflöden. Nybildade uppstartsföretag och expanderande företag kan behöva särskilt stöd, t.ex. i form av aktieposter som innehas av offentliga institutioner och incitament för riskkapitalfonder att öka sina investeringar i dessa företag. Det är fortfarande viktigt att genomföra de åtgärder för stöd till eget kapital som togs fram före krisen (Cyperns energifond, samfinansiering med eget kapital).

(23) För att underlätta den ekonomiska återhämtningen är det viktigt att tidigarelägga mogna offentliga investeringsprojekt och främja privata investeringar, bland annat genom relevanta reformer. Det är också av yttersta vikt att effektivt skydda och använda landets naturresurser för att säkerställa en hållbar ekonomisk återhämtning och framtida tillväxt. För att bibehålla landets dragningskraft på turister är det nödvändigt att ta itu med utmaningarna i samband med omställningen till grön energi, ändamålsenlig avfallshantering och vattenförvaltning samt skydd av naturen och den biologiska mångfalden. Även om avsevärda investeringar redan har inletts, måste fler investeringar på dessa områden tidigareläggas. Cypern står inför stora utmaningar när det gäller att nå sitt mål för utsläpp av växthusgaser till 2030 som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter. De här utmaningarna måste hanteras genom planering och ytterligare åtgärder i god tid och i enlighet med landets nationella energi- och klimatplan. Sådana åtgärder kommer att kräva investeringar, särskilt på områden som förnybar energi, energieffektiva och hållbara transporter, vilket också

kan bidra till en stabil grön stimulans. Cypern behöver också förbättra sitt avfallshanteringssystem och den cirkulära ekonomin. Avfallsgenereringen är fortfarande betydligt högre och återvinningsgraden är betydligt lägre än EU-genomsnittet. Deponeringsnivån är också mycket hög. Vattenförvaltningen och hantering av avloppsvatten är ineffektiv, särskilt i stadsområdena. Torrperioder och vattenbrist är stora problem och otillräckliga politiska åtgärder kan påverka landsbygdsekonomin och turismen i landet. Programplaneringen för Fonden för en rättvis omställning för perioden 2021–2027 kan hjälpa Cypern att hantera en del av de utmaningar som omställningen till en klimatneutral ekonomi innebär, särskilt inom de regioner som anges i bilaga D till landsrapporten. Cypern skulle därmed kunna utnyttja fonden på bästa sätt.

(24) Vikten av modern digital infrastruktur, allmän tillgång till internet och tillgång till digitala tjänster framhävdes av begränsningarna av rörligheten i samband med covid-19. Det är mycket viktigt att investera i den digitala ekonomin för att öka produktiviteten och påskynda den ekonomiska återhämtningen efter krisen. Cypern hamnar långt ner i kommissionens index för digital ekonomi och digitalt samhälle (DESI) 2020. Endast 45 % av cyprioterna mellan 16 och 74 år har minst grundläggande digitala färdigheter, och ITK-specialister utgör en mindre andel av arbetskraften jämfört med EU-genomsnittet (2,7 % jämfört med 3,9 %), vilket hämmar den digitala ekonomins potential. Interaktionen på nätet mellan myndigheter och invånare ligger på en låg nivå, då endast 51 % av cyprioterna använder sig av den möjligheten. E-handeln, dvs. små och medelstora företag som säljer på nätet, omsättningen för e-handeln och den gränsöverskridande försäljningen, ökar (31,8 under 2019 jämfört med 29,4 2018) men ligger fortfarande under EU-genomsnittet på 40,1 (av 100).

(25) Cypern kan förbättra sitt forsknings- och innovationssystem ytterligare för att stödja produktivitetstillväxten och den nödvändiga digitala och den miljömässiga omställningen efter pandemin. Cyperns konkurrenskraft hämmas av företagens låga kapacitet att utnyttja forskning och innovation. Samarbetet mellan den akademiska världen och näringslivet och kommersialisering av forskningsresultat är fortfarande en stor flaskhals och kräver omedelbara åtgärder för att förbättras. Åtgärder på senare tid utgör lovande steg i rätt riktning. Det gäller bland annat ett nytt departement för forskning och innovation, inrättandet av ett nytt biträdande ministerium för forskning, innovation och digital politik samt den nya nationella strategin för forskning och innovation 2019–2023, som sätter upp ett högre intensitetsmål för forskning och innovation på 1,5 % av BNP senast 2023 (en ökning från nuvarande 0,56 %).

(26) Åtgärder mot aggressiv skatteplanering är en förutsättning för att skattesystemen ska bli effektivare och mer rättvisa, vilket konstateras i 2020 års rekommendation för euroområdet. Skattebetalarnas aggressiva skatteplanering får spridningseffekter som kräver samordnade nationella åtgärder som komplement till EU-lagstiftningen. De ekonomiska bevisen tyder på att Cyperns skatteregler används för aggressiv skatteplanering. Cypern har vidtagit åtgärder för att ta itu med detta genom att genomföra internationella och europeiska initiativ och vidta ytterligare nationella åtgärder. Det finns dock inslag i skattesystemet, som det faktum att källskatt inte uppbärs för utdelningar, räntor eller royaltybetalningar från företag baserade i Cypern till personer bosatta i tredjeland och reglerna för skatterättslig hemvist för företag, som även fortsättningsvis kan underlätta aggressiv skatteplanering. Ordningen för avdrag för fiktiv ränta behöver övervakas noggrant. Slutligen har OECD noterat att

programmet för undantagsnaturalisering för investerare i Cypern och programmet för uppehållstillstånd genom investering har en potentiellt hög risk att missbrukas.

(27) Ett verkningsfullt rättsväsende är fortfarande en förutsättning för en attraktiv och investerings- och företagsvänlig ekonomi, och detta kommer att vara avgörande under återhämtningsprocessen. Allvarliga brister inom rättsväsendet fortsätter att underminera efterlevnaden av avtal och begränsar möjligheterna att snabbt lösa civilrättsliga och handelsrättsliga tvister. En serie reformer har aviserats för att komma till rätta med de mest akuta problemen inom rättsväsendet i Cypern, särskilt de föråldrade civilprocessrättsliga reglerna och digitalisering vid domstolarna, arbetet för att komma ikapp med den stora mängden oavslutade mål samt avsaknaden av fortbildning för domare. Framstegen är dock långsamma.

(28) Det är viktigt att stärka motståndskraften och effektivitet inom den offentliga förvaltningen för att säkerställa ett snabbt och ändamålsenligt genomförande av återhämtningsåtgärderna efter covid-19 i Cypern. För att få bort flaskhalsarna för ett enhetligt genomförande, investeringar och tillhandahållande av tjänster i landet är det nödvändigt att förbättra samordningen mellan de centrala och lokala myndigheterna och att ta itu med fragmenteringen och ineffektiviteten på lokal nivå. Att driva på digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är viktigt för att säkerställa kontinuitet i verksamheten och ge fortlöpande och ändamålsenlig tillgång till offentliga tjänster för invånarna och företag.

(29) Dessa rekommendationer är visserligen inriktade på hur de socioekonomiska effekterna av pandemin ska hanteras och den ekonomiska återhämtningen underlättas, men de landsspecifika rekommendationerna för 2019 som rådet antog den 9 juli 2019 innehöll reformer som krävs för att kunna åtgärda strukturella problem på medellång och lång sikt. De rekommendationerna är fortsatt aktuella och kommer att fortsätta att övervakas nästa år, inom ramen för den europeiska planeringsterminens årliga cykel. Det gäller även rekommendationer rörande investeringsrelaterade ekonomiska strategier. De senare rekommendationerna bör beaktas vid finansieringen av sammanhållningspolitikens strategiska programplanering efter 2020, inbegripet riskreducerande åtgärder och strategier för att lätta på restriktionerna vad gäller den rådande krisen.

(30) Om man ska klara covid-19-krisen och kunna stödja ekonomin är det avgörande att säkerställa en övergripande sundhet i banksystemet och hantera riskerna för den finansiella stabiliteten. Även om banksektorns stabilitet har förbättrats avsevärt på senare år utsätts bankerna för påfrestningar genom pandemin, den ökade kreditrisken och trycket på lönsamhet och kapitalisering. Sårbarheten och utmaningarna härrör från en överskuldsatt privat sektor och en hög andel nödlidande lån, vilket begränsar tillämpningsområdet för kreditstöd. Den cypriotiska banksektorn har den näst högsta andelen nödlidande lån i euroområdet. Satsningar på att minska de nödlidande lånen är därför fortfarande en prioriterad fråga, särskilt att ta itu med gamla nödlidande lån som hade förfallit långt innan covid-19-krisen bröt ut. För att uppnå detta mål krävs framsteg för det statsägda kapitalförvaltningsbolaget (Kedipes), även av dess organisatoriska modell och strategi. Estia-systemet strävar framför allt efter att stödja och skydda utsatta låntagare, men det är fortfarande viktigt att balansera detta mål med en förbättring av betalningskulturen. I detta avseende skulle en ökning av verkställandet av fordringar och främjande av användningen av insolvensregler bidra till att stödja en hållbar omförhandling av osäkra lån. Dessutom är det fortfarande en viktig uppgift att minska eftersläpningen när det gäller utfärdandet av lagfarter genom

att införa en strukturell lösning på bristerna i systemet för fastighetstransaktioner (dvs. utfärdande och överföring av lagfarter).

(31) Det är viktigt med fortsatta ansträngningar för att stärka ramen för förebyggande och bestraffning av korruption för att säkerställa återhämtningen efter covid-19-krisen och uppnå en effektiv, ansvarsfull och öppen fördelning av medel och resurser. En åtgärdsplan mot korruption håller på att genomföras men viktiga åtgärder och lagstiftning har ännu inte antagits, däribland utkasten till lagar för att öka insynen i det offentliga beslutsfattandet, inrättandet av den oberoende myndigheten mot korruption, rapporteringen av korruption och skyddet av visselblåsare. Bestämmelserna om advokatbyråernas budgetmässiga oberoende, åtskiljande av funktioner och rekryteringsförfaranden väntar fortfarande på att slutföras.

(32) Den europeiska planeringsterminen utgör en ram för en kontinuerlig samordning av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i unionen, vilket kan bidra till en hållbar ekonomi. Medlemsstaterna har utvärderat framstegen vad gäller genomförandet av FN:s mål för hållbar utveckling i sina nationella reformprogram för 2020. Genom att säkerställa ett fullständigt genomförande av rekommendationerna nedan kommer Cypern att bidra till framsteg mot uppfyllandet av målen för hållbar utveckling och till de gemensamma insatserna för att säkerställa en konkurrenskraftig hållbarhet i unionen.

(33) Det är viktigt med ett nära samarbete mellan länderna i den ekonomiska och monetära unionen för att åstadkomma en snabb återhämtning från de ekonomiska konsekvenserna av covid-19. Mot bakgrund av Eurogruppens politiska vägledning bör Cypern, i egenskap av en medlemsstat som har euron som valuta, säkerställa att landets politik är förenlig med rekommendationerna för euroområdet och politiken i andra medlemsstater i euroområdet

(34) Kommissionen har inom ramen för 2020 års europeiska planeringstermin gjort en omfattande analys av Cyperns ekonomiska politik och redogjort för den i 2020 års landsrapport. Kommissionen har även bedömt stabilitetsprogrammet för 2020 och det nationella reformprogrammet för 2020 samt uppföljningen av de rekommendationer Cypern har fått tidigare år. Kommissionen har beaktat inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken och den socioekonomiska politiken i Cypern utan också att unionens regler och riktlinjer har iakttagits, mot bakgrund av behovet att stärka den övergripande ekonomiska styrningen i unionen genom att framtida nationella beslut fattas med beaktande av synpunkter på unionsnivå.

(35) Mot bakgrund av den bedömningen har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2020 och dess yttrande[8] återspeglas särskilt i rekommendation 1.

(36) Mot bakgrund av kommissionens fördjupade granskning och denna bedömning har rådet granskat det nationella reformprogrammet för 2020 och stabilitetsprogrammet för 2020. I dessa rekommendationer beaktas behovet av att bekämpa pandemin och underlätta den ekonomiska återhämtningen som ett första nödvändigt steg för att möjliggöra en justering av obalanserna. Rekommendationer som direkt behandlar de makroekonomiska obalanser som konstaterats av kommissionen enligt artikel 6 i förordning (EU) nr 1176/2011 återspeglas i rekommendationerna 1, 3 och 4.

[8] Enligt artikel 5.2 i rådets förordning (EG) nr 1466/97.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Cypern att 2020 och 2021 vidta följande åtgärder:

1. I enlighet med den allmänna undantagsklausulen vidta alla nödvändiga åtgärder för att effektivt åtgärda pandemin samt stödja ekonomin och den därpå följande återhämtningen. Så snart som de ekonomiska förhållandena tillåter det bedriva en finanspolitik som syftar till att uppnå ansvarsfulla offentliga finanser på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, och samtidigt förbättra investeringarna. Stärka hälso- och sjukvårdssystemets resiliens och kapacitet att säkerställa högkvalitativa och överkomliga tjänster, bland annat att förbättra sjukvårdspersonalens arbetsförhållanden.

2. Tillhandahålla adekvat inkomstersättning och tillgång till socialt skydd för alla. Stärka de offentliga arbetsförmedlingarna, främja flexibla arbetsformer och förbättra utbildningens relevans för arbetsmarknaden.

3. Säkerställa tillräcklig tillgång till finansiering och likviditet, särskilt för små och medelstora företag. Tidigarelägga mogna offentliga investeringsprojekt och främja privata investeringar för att främja den ekonomiska återhämtningen. Styra investeringarna till den gröna och den digitala omställningen, i synnerhet ren och effektiv produktion och användning av energi, avfallshantering och vattenförvaltning, hållbara transporter, digitalisering, forskning och innovation.

4. Skynda på åtgärderna för att ta itu med de delar i skattesystemet som underlättar aggressiv skatteplanering av enskilda personer och multinationella företag. Förbättra effektiviteten och digitaliseringen i rättsväsendet och i den offentliga sektorn.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande